

RAPORT
în baza vizitei preventive efectuate
în Penitenciarul nr. 13 Chișinău la 14 iunie 2013

mun. Chișinău

14.06. 2013

În cadrul activității Mecanismului Național de Prevenire a Torturii, la data de 14 iunie 2013 funcționarii Centrului pentru Drepturile Omului Lilian Tudosan și Gheorghe Bosîi au efectuat o vizită preventivă la Penitenciarul nr. 13, situat în mun. Chișinău. Conform Ordinului Ministrului de justiție nr. 327 din 18.08.2005, penitenciarul nr. 13 are statutul izolatorului de urmărire penală, suplimentar fiind creat un sector de tip semiînchis, pentru detenția condamnaților majori de sex masculin.

Vizita s-a axat pe monitorizarea condițiilor de detenție în încăperile din Blocul de regim nr. 3, postul 13, în urma parvenirii petiției condamnatului Ecaterinciuc Vladimir, în care se referă la condițiile inumane de detenție.

Un alt moment ce a determinat planificarea vizitei a fost determinat de petiții ale persoanelor plasate în Penitenciar privind presiunile psihologice la care sunt supuși din partea colaboratorilor Penitenciarului și a violenței din partea altor deținuți.

O situație îngrijorătoare o reprezintă situația celulei nr. 118 din Blocul de regim nr. 3, care nu ar permite plasarea în ea a nici unei persoane, inclusiv și pe perioade scurte de timp. În celula dată la momentul vizitei erau plasați 2 deținuți minori.

Referitor la condițiile de detenție din celula dată s-au constatat următoarele:

Celula 118 se află în demisolul Penitenciarului. Membrii grupului de lucru țin cont de faptul că Penitenciarul nr. 13 este reprezentat de edificii construite încă în secolul 19, atunci când nu erau aprobate standarde de detenție pentru persoane luate în custodia statului. Deși în majoritatea celulelor a fost efectuată o reparație cosmetică, majoritatea celulelor amplasate în demisol nu corespund standardelor naționale și internaționale, privind condițiile de cazare și de plasare a persoanelor în aceste celulele.

Lumina naturală este accesibilă, cu toate acestea în celulă este semiîntuneric. Sistemul de iluminare electrică reprezintă un risc semnificativ pentru securitatea persoanelor plasate aici. Astfel unica priză din celulă este defectă și prezintă pericol de electrocutare a deținuților, iar de la becul electric sunt trase două fire electrice artisanale care sunt cuplate la un prelungitor cu prize și care reprezintă o sursă de energie electrică.

Totodată, condițiile sanitare igienice din celula 118 nu corespund prevederilor **art. 225 Cod de executare**, care stipulează că încăperile destinate cazării deținuților trebuie să corespundă exigențelor de sănătate și igienă stipulate în normativele de construcții ale Republicii Moldova, inclusiv privind volumul, spațiul, iluminatul, încălzitul și ventilarea:

a. Astfel podelele sunt de beton, simțindu-se umiditate sporită.

b. O carență importantă o constituie imposibilitatea și neasigurarea deținuților cu posibilitatea de a-și satisface necesitățile fiziologice în condiții decente și curate, conform prevederilor art. 245 Cod de Executare. Astfel, veceul este situat imediat lângă paturile de dormit și este despărțit de restul celei de o portieră.

c. De asemenea deținuții nu sunt asigurați cu posibilitatea de a-și menține igiena zilnică.

d. Deținuților le sunt date saltele cu un grad avansat de uzură, rupte și murdare. La momentul vizitei saltele nici nu erau pe paturi, acestea fiind uzate. Deținutul E.V. a menționat că celula este îmbibată cu insecte parazitare – ploșnițe, saltelele la fel fiind pline cu aceste insecte.

e. O altă carență atestată în instituția vizitată o constituie starea insalubră generală din celula nr. 118. Celula era văruiată, însă umiditatea ridicată și podelele de beton, precum și posibilitatea plasării a mai multor persoane neținând cont de normativele spațiilor locative pot constitui sursa răspândirii și infectării cu boli contagioase.

Reieșind din cele constatate vom ține să menționăm, și că prevederile standardelor internaționale în domeniu, care stipulează condiții minime de detenție, în toate locurile unde deținuților li se cere să lucreze sau să trăiască, ferestrele trebuie să fie suficient de mari pentru a permite deținuților să citească sau să scrie fără să-și strice vederea, beneficiind de lumină naturală în condiții normale. Aceleași cerințe se referă și la lumina artificială. Totodată, ferestrele vor fi astfel construite încât să permită pătrunderea aerului proaspăt în celulă. De asemenea, deținuții trebuie să aibă acces la toalete curate, în condiții decente și să dispună de posibilități adecvate de a se spăla¹.

Curtea Europeană pentru Drepturile Omului a condamnat Republica Moldova pentru violarea art.3 al CEDO pentru încălcări similare celor atestate și în instituția

¹ *Normele Comitetului pentru Prevenirea Torturii, prevederile Recomandării nr. R(87)3 adoptată de Comitetul de Miniștri a Consiliului Europei privind Regulile Europene pentru Penitenciare, Rezoluției nr.663 C a Consiliului Economic și Social a ONU privind Ansamblul de Reguli Minime pentru Tratatamentul Deținuților, Rezoluției 43/173 a Adunării Generale a ONU privind principiile pentru protecția persoanelor aflate sub orice formă de detenție sau închisoare*

nominalizată. De asemenea în *Rapoartele Comitetului European de Prevenire a Torturii*², bazate pe vizitele repetate efectuate în această instituție penitenciară de nenumărate ori, s-a atras atenție că condițiile de detenție pot fi atribuite celor degradante și inumane. Cazuri de condamnare a Republicii Moldova pentru violarea art. 3 CEDO este reprezentată de cauza *Ostrovari v. Moldova*³, care perioade mici s-a deținut în penitenciarul dat în condiții similare celor atestate în celula nr. 118.

² Părțile relevante ale raportului CPT în urma vizitei efectuate în Republica Moldova între 11 și 21 octombrie 1998 sunt următoarele:

„77. Deținuții erau cazați cu precădere în cinci blocuri. În blocurile I, II și VII erau deținuți, în special, arestații preventiv. Minorii de sex masculin erau deținuți într-o secție a blocului III, al cărui subsol era rezervat deținuților în tranzit. Femeile dispuneau de un loc de detenție distinct, localizat în blocul V. Condamnații erau repartizați în diverse blocuri, cu excepția locurilor de detenție a detașamentului de condamnați muncitori, situate în blocul VIII. Trebuie, de asemenea, de remarcat că toți condamnații la închisoare pe viață erau cazați în subsolul blocului II.

80. Dimpotrivă, în toate celelalte blocuri de detenție, condițiile de trai ale majorității deținuților din penitenciar lăsau mult de dorit. În majoritatea celulelor, spațiul locativ pentru un deținut era mult sub norma minimă fixată, iar supraaglomerarea atinsese un nivel intolerabil.

În afară de aceasta, în aceste celule, accesul la lumina naturală era foarte limitat, iluminarea artificială era mediocră, iar aerul era poluat și umed. Pentru deținuții aflați încă sub anchetă (adică mai mult de 700 de deținuți), situația era și mai gravă, celulele lor fiind aproape private de accesul la lumina zilei din cauza jaluzelelor metalice exterioare groase ce acopereau ferestrele. În realitate, echiparea era redusă la elementar, limitându-se la paturi metalice sau la saltele suprapuse, extrem de rudimentare și în stare proastă, la o masă și la una sau două lavițe. Mai mult, în multe celule, paturile nu erau în număr suficient și deținuții erau nevoiți să le împartă sau să doarmă în schimburi. De asemenea, paturile erau în stare proastă; stocurile de saltele foarte modeste, cuverturile și așternuturile nu erau suficiente și mulți deținuți fără familie sau resurse dormeau chiar pe somieră.

Celulele erau echipate cu un colț sanitar, un veritabil focar de infecție. Veceul de tip asiatic, având în partea de sus un robinet, ce servea în același timp și ca scurgere de apă și ca sursă de apă pentru spălare. În plus, acest spațiu era doar parțial despărțit de un perete lateral mai jos de un metru înălțime, ceea ce nu permitea păstrarea adecvată a intimității.

Starea întreținerii și a curățeniei celulelor, în ansamblu, erau la fel de îngrijorătoare. Mai mult, multe celule erau infectate cu gândaci de bucătărie și alte insecte, iar unii deținuți s-au plâns de prezența rozătoarelor.

Rezumând, condițiile de viață și de igienă ale mării majorități a deținuților din penitenciar erau execrabile și, mai ales, constituiau un risc major pentru sănătate.

³ 89. Având în vedere efectele cumulative ale condițiilor din celulă, lipsa asistenței medicale depline, expunerea la fumul de țigară, hrana inadecvată, termenul petrecut în detenție și impactul specific pe care aceste condiții le-ar fi avut asupra sănătății reclamantului, Curtea consideră că suferințele îndurate de reclamant depășesc nivelul inevitabil inerent detenției și constată că suferințele care au urmat au depășit nivelul de severitate în sensul articolului 3 al Convenției.

Reieșind din cele constatate în timpul vizitei și în scopul de a ameliora situația deținuților și garanta respectarea dreptului constituțional la securitatea fizică și psihică prevăzut de art. 24 din Constituția Republicii Moldova, conducându-mă de prevederile art. 27 alin. (1¹) din Legea nr. 1349 din 17.10.1997, cu privire la avocații parlamentari:

RECOMAND:

1. A întreprinde măsuri organizatorice privind adaptarea condițiilor din celula respectivă conform standardelor în vigoare:
 - a asigura pătrunderea suficientă a luminii naturale în celulă;
 - repararea prizei electrice și interzicerea utilizării instalațiilor electrice artisanale;
 - de asigurat reparația capitală a celulei nr. 118;
 - a asigura persoanele deținute în celula 118 cu saltele și cuverturi curate și evitarea pe viitor a situațiilor când deținuții sunt nevoiți să doarmă pe paturi cu saltele a căror termen de utilizare a expirat;
 - întreprinderea unor măsuri de dezinsectizare a celulei și a saltelelor;

2. În caz de imposibilitate creării unor condiții de detenție adecvate de sistat activitatea celulei 118.

**Consultant în Serviciul
Investigații și Monitorizare
a CpDOM**

LILIAN TUDOSAN

90. Prin urmare, Curtea constată că condițiile de detenție în Penitenciarul nr. 13 a reclamantului Ostrovari au fost contrare articolului 3 al Convenției.